

Vammaispalvelulaki (675/2023)

Koulutus 4, 6.5.2026

Sari Kokko, järjestö- ja yhteiskuntasuhdejohtaja

Taina Kölhi, juristi

Julia Puumalainen, juristi

Tämän koulutuskerran sisällöt

- Vammaispalvelulain mukaiset
  - esteettömän asumisen tuen palvelu
  - taloudellinen tuki ja
  - muut palvelut ja tukitoimet
- Palveluja koskeva oikaisuvaatimus, muutoksenhaku, muistutus ja kantelu

Lyhenteet

- Vammaispalvelulaki, VPL
- Sosiaalihuoltolaki, SHL
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, Asiakaslaki
- Hallintolaki, HL
- Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, HOL
- Korkein hallinto-oikeus, KHO

Esteettömän asumisen tuki

VPL 22 § Esteettömän asumisen tuki

VPL 23 § Esteettömän asumisen tuen toteuttaminen

Esteettömän asumisen tuki, VPL 22 §

- Vammaisella henkilöllä on oikeus saada **kohtuullinen tuki esteettömään asumiseen** voidakseen asua **vakituksessa asunnossaan**.
- Tukea on järjestettävä:
  - 1) **asunnon muutostöihin;**
  - 2) **esteiden poistamiseen asunnon välittömästä lähiympäristöstä;**
  - 3) **esteettömän asumisen mahdollistaviin välineisiin ja muihin teknisiin ratkaisuihin;**
  - 4) esteettömän asumisen **suunnitteluun**.
- Näkövammaiselle tämä voi tarkoittaa esimerkiksi valaistukseen liittyviä muutoksia.
- Hyvinvointialue voi myös antaa välineitä ja teknisiä ratkaisuja käyttöön korvauksetta.

Esteettömän asumisen tuen toteuttaminen VPL 23 § 1/2

- **Vuoroasumistilanteissa** esteettömän asumisen tukea on järjestettävä **lapsen virallisen asuinpaikan lisäksi toisen vanhemman asuntoon.**
- Erityisen painavasta syystä tukea on järjestettävä **myös palveluyksikössä olevaan asuntoon.**
- Hyvinvointialue voi tuottaa esteettömän asumisen tuen **omana tuotantona** tai **ostopalveluna** tai **myöntää** vammaiselle henkilölle **kohtuullisen korvauksen esteettömän asumisen toteuttamisesta.**
- Jos vammaisen henkilö **haluaa itse toteuttaa** esteettömän asumisen, hyvinvointialueen on suunnitelman saatuaan pyynnöstä annettava ilman aiheetonta viivytystä **arvio korvattavista kohtuullisista kustannuksista.**

Esteettömän asumisen tuen toteuttaminen VPL 23 § 2/2

- **Korvausta esteettömän asumisen toteuttamisesta** aiheutuviin kustannuksiin on **haettava** hyvinvointialueelta **kuuden kuukauden kuluessa** ensimmäisen kustannuserän syntymisestä.
- Määräajasta on kuitenkin poikettava, jos hakemuksen viivästymiselle on hyväksyttävä syy.
- **Esteettömän asumisen tuen sisältö ja toteutustapa on kirjattava päätökseen.**
- Vammaisen henkilön hakiessa korvausta esteettömän asumisen toteuttamisesta **päätökseen on kirjattava myös korvattavat kustannukset.**

Taloudellinen tuki ja Muut palvelut ja tukitoimet

VPL 32 § Taloudellinen tuki

VPL 34 § Muut palvelut ja tukitoimet

Taloudellinen tuki VPL 32 § 1/2

- Hyvinvointialue voi **korvata puolet teknisten ratkaisujen ja muiden kuin lääkinnällisen kuntoutuksen välineiden hankkimisesta** aiheutuvista **kohtuullisista kustannuksista**, jos vammainen henkilö tarvitsee niitä:
  - 1) päivittäisissä toimissa; 2) liikkumisessa; 3) vuorovaikutuksessa; tai 4) vapaa-ajan toiminnoissa.
- Hyvinvointialue **korvaa kokonaan** toimintarajoitteen edellyttämät **välttämättömät ja kohtuulliset muutostyöt**, jotka tehdään **vakiomalliseen välineeseen, tekniseen ratkaisuun, autoon** tai muuhun **kulkuvälineeseen**.

Taloudellinen tuki VPL 32 § 2/2

- Taloudellista tukea on **haettava kuuden kuukauden kuluessa** siitä, kun vammaisen henkilö on **saanut auton tai muun välineen tai teknisen ratkaisun haltuunsa**.
- Määräajasta on kuitenkin poikettava, jos hakemuksen viivästymiselle on hyväksyttävä syy.
- Hyvinvointialue voi myös antaa **taloudellisena tukena korvauksetta** vammaisen henkilön **käyttöön teknisiä ratkaisuja ja muita kuin lääkinnällisen kuntoutuksen välineitä**.

Muut palvelut ja tukitoimet VPL 34 §

- Hyvinvointialue voi järjestää vammaispalvelulain perusteella myös muita lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavia palveluita ja taloudellisia tukitoimia.

Palvelupäätöstä koskeva oikaisuvaatimus

Vammaispalvelulaki, VPL

Sosiaalihuoltolaki, SHL

Hallintolaki, HL

Päätöksen saaminen tiedoksi HL 50 ja 60 §

- **Päätöksen voi saada tiedoksi:**
  - **postissa tavallisena tiedoksiantona** tai
  - **todisteellisesti** saantitodistusta vastaan tai
  - **sähköisenä tiedoksiantona.**
- **Oikaisuvaatimusaika lasketaan alkavaksi päätöksen saamisesta tiedoksi:**
  - **seitsemäntenä päivänä** tavallisen tiedoksiannon lähettämisestä,
  - **todisteellisen tiedoksiannon vastaanottopäivänä**, ja
  - **kolmantena päivänä** sähköisen viestin lähettämisestä.

Oikaisuvaatimus HL 49 §

- Palvelua koskevassa päätöksessä on **oikaisuvaatimusohje**, josta löytyvät
  - ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja
  - tieto siitä, että oikaisuvaatimus tulee jättää 30 päivän päästä päätöksen tiedoksisaamisesta.
- Oikaisuvaatimus tehdään **kirjallisesti päätöksen tehneelle viranomaiselle**.
- Oikaisuvaatimuksessa tulee ilmoittaa
  - päätös, johon hakee oikaisua, ja
  - millaista oikaisua vaatii ja millä perusteilla, ja
  - oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja yhteystiedot.

Oikaisuvaatimusajan laskeminen

- **Oikaisuvaatimuksen tekemisen 30 päivän määräaika** alkaa kulua päätöksen tiedoksisaamisesta:
  - tiedoksisaantipäivää, josta muutoksenhakuaja lasketaan alkavaksi, ei lueta määräaikaan.
  - oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virastoajan päättymistä, eli määräaika on ehdoton.
  - Jos määräajan viimeinen päivä on muu kuin arkipäivä, oikaisuvaatimuksen saa tehdä ensimmäisenä arkipäivänä määräajan päättymisen jälkeen
    - Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 2 §, 5§ ja 6§.
- Jos on epävarma määräajan viimeisestä päivästä, niin oikaisuvaatimus kannattaa lähettää mieluummin hyvissä ajoin ja sitä voi tarvittaessa myöhemmin täydentää.

Oikaisuvaatimuksen käsittely ja ratkaiseminen HL 49 e §

- Viranomaisen on **käsiteltävä** oikaisuvaatimus **kiireellisenä**.
- **Käsittelijänä** voi olla hyvinvointialueen toimielin tai viranhaltija.
- Viranomaisen voi **muuttaa päätöstä** tai **kumota sen** taikka **hylätä** oikaisuvaatimuksen.
- Oikaisuvaatimusta koskevassa päätöksessä on annettava **perusteltu ratkaisu esitettyihin vaatimuksiin**.

Muutoksenhaku oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen

Hallintolaki, HL

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, HOL

Muutoksenhaku oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen HL 6 §, HOL 6 ja 13 §

- Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voi **valittaa hallinto-oikeuteen päätöksen lainvastaisuuden** perusteella.
- Oikeuskirjallisuuden perusteella lainvastaisuudella tarkoitetaan:
  - virheellinen lainsoveltaminen tai menettelyvirhe asian käsittelyssä
  - toimivallan ylittäminen tai harkintavallan käyttäminen vastoin hallinnon oikeusperiaatteita
  - puutteellinen tai virheellinen selvitys, tosiseikkojen tai selvityksen virheellinen arviointi.
- Hallintovalituksen määräaika ja muoto- ja sisältövaatimukset ovat samat kuin oikaisuvaatimuksessa.

Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa HOL 36 ja 37 §

- Hallinto-oikeudessa **ei ole asiamiespakkoa**.
- Valitus käsitellään tuomioistuimessa pääsääntöisesti kirjallisesti
- **Sosiaali- ja terveystalveluja** koskevien **yksityishenkilön hallintovalitusten** käsittely on pääsääntöisesti **maksutonta**.
- Hallinto-oikeus pyytää valitusta koskevasta asiasta **selvityksen päätöksen tehneeltä viranomaiselta** ja valittajalla on oikeus **antaa vastine** viranomaisen selvitykseen.
- Tuomioistuimella on selvitysvastuu, eli velvollisuus hankkia oma-aloitteisestikin selvitystä.

Hallinto-oikeuden valitukseen antama päätös ja sen toimeenpano HOL 6 luku

- Hallinto-oikeus voi **hyväksyä tai hylätä** valituksen tai **jättää sen tutkimatta** kokonaan tai osittain.
- Päätöksessään hallinto-oikeus voi **pitää ennallaan** valituksen kohteena olevan **päätöksen** tai **kumota sen** tai **muuttaa sitä**.
- Hallinto-oikeus voi myös päättää **palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi** tai **siirtää** valituksen toimivaltaiseen viranomaiseen tai tuomioistuimeen.
- Hallintolain vaatimus viivytyksettömästä asian käsittelystä koskee myös sitä, että viranomaisen on ryhdyttävä oma-aloitteisesti ja viivyttelämättä tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanoon, vaikka se hakisi asiassa valituslupaa (EOAK/6213/2018; EOAK/4937/2021).

Asian palauttaminen uuteen käsittelyyn

- Hallinto-oikeus usein **palauttaa asian uuteen käsittelyyn** päätöksen tehneelle viranomaiselle.
- Valittajan kannalta palauttamispäätös aiheuttaa viivästystä ja mahdollisen uuden muutoksenhaun, jos viranomaisen palautuksen jälkeenkin kieltäytyy myöntämästä palvelua.
- Hallinto-oikeuden kumotessa viranhaltijan ja toimielimen päätöksen ja palauttaessa asian uudelleen käsiteltäväksi, asia on tutkittava alkuperäisen hakemuksen mukaisesti ja sen vireille tulosta alkaen (EOAK/6213/2018; EOAK/4937/2021).

Hallinto-oikeuden päätöksestä valittaminen HOL 111 §

- Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta (KHO), jos se myöntää valitusluvan.
- Valituslupa on myönnettävä, jos:
  - 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia KHO:n ratkaistavaksi;
  - 2) asian saattamiseen KHO:n ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi;
  - tai 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
- Jos KHO myöntää valitusluvan, valitus ratkaistaan yleensä samalla kun valituslupa myönnetään.

Muuta huomioitavaa muutoksenhaussa

- Muutoksenhaun yhteydessä voi viranomaiselta tai hallinto-oikeudelta hakea myös **päätöksen täytäntöönpanokieltoa**, jos esimerkiksi päätöksessä on vähennetty palvelun määrää tai muutettu järjestämistapaa.
- Viranomainen voi **itseoikaisuna** poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös on tehty virheellisen tai puutteellisen selvityksen tai väärän lain soveltamisen perusteella tai jos asiaan on tullut olennaista uutta selvitystä.

Muistutus

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, Asiakaslaki

Muistutus asiakaslaki 23 § (1/2)

- Palvelun laatuun tai kohteluunsa tyytymättömällä **asiakkaalla on oikeus** tehdä muistutus **toimintayksikön vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle.**
- Muistutuksen voi tehdä myös **asiakkaan laillinen edustaja, omainen tai läheinen.**
- Muistutus voi olla vapaamuotoinen, mutta pääsääntöisesti **kirjallinen**. Erityisestä syystä sen voi tehdä suullisesti.
- Muistutusoikeudesta on **tiedotettava asiakkaille riittävällä tavalla ja järjestettävä muistutuksen tekeminen mahdollisimman vaivattomaksi.**
- **Potilas- ja sosiaaliasiavastaavien** tehtäviin kuuluu neuvoa ja tarvittaessa avustaa muistutuksen tekemisessä.

Muistutus asiakaslaki 23 § (2/2)

- Palveluyksikön tai johtavan viranhaltijan on **kirjattava muistutus, käsiteltävä se asianmukaisesti ja annettava kirjallinen, perusteltu vastaus kohtuullisessa ajassa** (ratkaisukäytännössä noin 1 kk).
- Muistutusvastaukseen **ei saa hakea muutosta** valittamalla.
- Samasta asiasta voi kuitenkin tehdä **kantelun sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille**, jos ei ole tyytyväinen muistutukseen saamaansa vastaukseen.
- Sosiaalihuoltoa valvovat viranomaiset ovat **lupa- ja valvontavirasto, oikeusasiamies ja oikeuskansleri**.

Kantelu

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, Asiakaslaki

Hallintolaki, HL

Laki lupa- ja valvontavirastosta

Laki eduskunnan oikeusasiamiehestä

Kantelun tekeminen asiakaslaki 23 a § ja HL 53 c §

- Viranomaisen **lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä** voi tehdä kantelun toimintaa valvovalle viranomaiselle.
- Palvelua koskevaan päätökseen ei kuitenkaan voi hakea muutosta valvovalta viranomaiselta.
- Kantelu tehdään **kirjallisesti**, mutta **valvovan viranomaisen suostumuksella** sen saa tehdä **suullisesti**.
- Kantelussa tulee olla kantelijan nimi, yhteystiedot sekä tarpeelliset tiedot kantelussa tarkoitettusta asiasta, ainakin se **millä perusteilla pitää menettelyä virheellisenä ja tieto menettelyn ajankohdasta**.

Kantelun käsittely HL 53 b §

- **Valvova viranomainen** ratkaisee, **ottaako kantelun tutkittavakseen** ja hankkii **tarpeelliseksi katsomaansa selvitystä kantelun kohteena olevalta viranomaiselta.**
- **Kantelijalla on mahdollisuus antaa vastine viranomaisen antamaan selvitykseen.**
- Valvova viranomainen ei aina ryhdy tutkimaan kantelua, esimerkiksi jos asia on **vanhentunut** tai se on **vireillä muussa viranomaisessa** tai asiaan **voidaan vielä hakea muutosta.**
  - **Kahta vuotta vanhemmasta** asiasta tehtyä kantelua **ei tutkita**, ellei siihen ole erityistä syytä.
- Valvova viranomainen voi myös siirtää kantelun käsittelyn muulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Kantelun ratkaisu HL 53 c §

- Antaessaan kanteluun ratkaisun valvova viranomainen voi
  - **kiinnittää valvottavan huomiota hyvän hallinnon vaatimuksiin ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen,**
  - **saattaa valvottavan tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä,**
  - **antaa valvottavalle huomautuksen, tai**
  - **jos kantelun kohteena ollut teko on vakava, ryhtyä toimenpiteisiin muussa laissa säädetyn menettelyn, esimerkiksi rikostutkinnan käynnistämiseksi.**
- Oikeusasiamies voi myös tehdä viranomaiselle esityksen tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi taikka hyvitysesityksen.
- Kanteluun annettuun ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

Kevään viimeinen koulutuskerta

- **Keskiviikko 20.5.2026 klo 16.00-17.30**
  - Aiheena sosiaalihuoltolain palvelut lapsiperheille ja iäkkäille, omaishoidon tuki, perhehoito ja vanhuspalvelulaki

Kiitos!

sari.kokko@nakovammaistenliitto.fi

taina.kolhi@nakovammaistenliitto.fi

julia.puumalainen@nakovammaistenliitto.fi